

Ordforklaringer

0-hypotese: Hypotese om at effekten eller sammenhengen man er interessert i, *ikke eksisterer*. Ofte er målet med en vitenskapelig undersøkelse nettopp å *falsifisere 0-hypotesen*.

Ad hoc-hypotese: En hypotese som introduseres for å redde en teori fra falsifisering, uten at det finnes uavhengig støtte for den.

Aktørorienterte etiske teorier: Teorier som setter søkelys på hva slags person man bør være, heller enn å gi betingelser for hva som er en moralsk riktig handling.

Appell til det naturlige: Argument eller retorisk knep som hevder noe er bra fordi det er naturlig, eller noe ikke er bra fordi det er unaturlig. Kalles (upresist) av og til naturalistisk feilslutning.

Argument: En eller flere påstander som er ment å støtte eller svekke en annen påstand.

Argumentasjonsstruktur: Sammenhengen mellom argumentene som utgjør argumentasjonen og standpunktet.

Atomisme: Lære som antar at den fysiske virkeligheten er satt sammen av udelelige minstepartikler.

Base rate: Sannsynligheten for at noe er tilfelle i utgangspunktet, *før* ny evidens kommer inn, f.eks. sannsynligheten for at en hypotese er korrekt *før* den utsettes for en test.

Begrunnelseskontekst → *Oppdagelseskontekst*

Bekreftelsestendens («confirmation bias»): Tendensen vi har til, ubevisst, å legge merke til og lete etter informasjon som støtter oppfatninger vi allerede har, og overse eller bagatellisere informasjon som ikke passer.

Bias: En tankemessig snarvei eller «vekting» som påvirker hvordan vi vurderer påstander og evidens. «Bias» refererer til generelle ubevisste tendenser i tankemønstrene våre som trekker oss i bestemte retninger når vi resonnerer.

Deduksjon / Deduktiv argumentasjon: En argumentasjonstype hvor standpunktet er ment å være en logisk konsekvens av argumentene.

Demarkasjonskriterium: Et kriterium for å skille fenomener i kategorier. I vitenskapelig sammenheng brukes «demarkasjonskriterium» ofte for en betingelse som må oppfylles for at en påstand eller hypotese skal telle som vitenskapelig.

Demokrati: Demokrati betyr «folkestyre». I direkte demokratier er folkestyret basert på direkte deltakelse i politiske beslutningsprosesser. I representative demokratier styrer folket indirekte gjennom valgte representanter.

Deskriptivt utsagn / deskriptive påstander: Beskrivende utsagn. Sier noe (sant eller usant) om hvordan virkeligheten faktisk er.

Digitalisering: Brukes primært om at møteplasser og tjenester i offentlig og privat sektor overføres til nettbaserte apper og plattformer.

Dualisme: (fra latin *duo* = to) Betyr at virkeligheten forklares med to fundamentalt forskjellige prinsipper. *Substansdualisme* er en form for dualisme som sier at det mentale og det fysiske er helt separate ting.